

§ 239 odst. 1 zák. č. 221/24 ve znění zákona č. 184/1928 politickým úřadům, pokud není zvláště přikázáno soudům. Řízení, které ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů provádějí okr. a zem. úřady, upraveno jest správním řádem vl. nař. č. 8/1928 Sb., který v hlavě V. upravuje také řízení odvolací. Poněvadž v daném případě o opravném prostředku proti výměru okr. nem. pojišťovny v Hodoníně rozhodl již okr. úřad v Hodoníně výměrem z 23. února 1933, vstoupila tím nepochybně věc již do funkční sféry politických úřadů a dlužno otázku, o níž jde, posuzovati podle předpisů správního řádu. Dovolávati se předpisu § 239 odst. 5 zák. č. 221/24 ve znění zákona č. 184/28 Sb. nemůže stížnost již proto, poněvadž tento předpis, jak stížnost sama uznává, otázku, o níž jde, vůbec neřeší, nýbrž upravuje jen otázku, kde se podávají opravné prostředky proti výměrům nositelů pojištění.

Kde jest podávati odvolání proti rozhodnutím politických úřadů, stanovil § 76 správního řádu předpisem, že odvolání podati jest vždy u úřadu, který ve věci rozhodl v I. stolici. Poněvadž § 1 správního řádu upravuje toliko řízení před úřady politickými, nelze úřadem, který ve věci rozhodl v I. stolici, uvedeným v § 76, rozuměti úřad jiný, nežli úřad politický, tedy buď úřad okr. nebo úřad zem., podle toho, který z nich in concreto rozhodoval v I. stolici. Názor ten vyslovil již nss v nálezu Boh. A. 10.388/33, na jehož podrobné odůvodnění se odkazuje. Je tedy smysl ustanovení § 76 ten, že odvolání jest podati u toho politického úřadu, jehož rozhodnutí se bere v odpor. Dále význam jeho nesahá. I když tedy jde o věc, která prve než došla na úřad politický, projednávana byla okr. nem. pojišťovnou, nelze, jakmile o ní rozhodl úřad okr., »úřadem, který ve věci rozhodl v I. stolici,« ve smyslu § 76 správního řádu rozuměti okr. nem. pojišťovnu, nýbrž toliko úřad okr.

Použil-li tedy žal. úřad § 76 správního řádu a potvrdiv výměr okr. úřadu vyslovil, že odvolání stlčino z výměru okr. úřadu v Hodoníně ze dne 23. února 1933, které k tomuto úřadu došlo až 23. března 1933, bylo podáno opožděně, nelze ve výroku jeho shledávati porušení zákona.

Č. 12.276.

Vodní právo: Nárok obce na ochranu proti odnímání vody nezbytně potřebné pro účely obce, v zákoně blíže označené, jsou založen ve vodním zákoně (§§ 20 a 37), je nárokem vodoprávním a přísluší tudíž o něm rozhodovati v o d o p r á v n í m úřadům, a to bez ohledu na to, jakou činností odnímání vody se způsobuje, tedy i tehdy, je-li přivoděno dolování.

(Nález z 29. ledna 1936 č. 10.425/36.)

Věc: Obec Velebudice proti rozh. zem. úřadu v Praze z 29. září 1932 o příslušnosti vodoprávních úřadů.

Výrok: Naříkané rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

D ů v o d y: Během roku 1929 stěžovala si obec Velebudice opětovně u okr. úřadu v Mostě, že ve studnách na jejím území klesá hladina vody, a že také z veřejného potoka č. kat. 412 se voda ztrácí. Dovožovala, že toto stahování vody je způsobeno odklizem a porubem v nedaleko ležícím, nově otevřeném povrchovém lomu V. hnědouhelného dolu »Hrabák«, náležejícího firmě Škodovy závody v Plzni, poukazovala na to, že toto stahování vody znamená pro obec značné nebezpečí, a žádala, aby okr. úřad věc vyšetřil.

Okr. úřad, po předchozím informativním šetření, provedeném revír. báň. úřadem v Mostě, nařídil o žádosti obce komisionelní šetření, jež provedeno ve dnech 4. a 9. července 1930, při němž horní znalec, když mu byly předloženy otázky, zda dolováním ve jmenovaném lomu byl způsoben pokles vody ve studnách a v potoce obce Velebudic a jaký vliv bude mítí další dolování na tyto vodní poměry v obci, vyžádal si vrstevnicový plán území, zkušební vrty a měření hloubek vody ve studnách. Okr. úřad pak výměrem z 29. prosince 1930 uložil obci, aby opatřila doklady znalcem požadované. Z výměru toho se obec odvolala.

Zem. úřad, rozhoduje o tomto odvolání, zrušil z moci úřední napadený výměr okr. úřadu v jeho celistvosti pro absolutní nepřislušnost okr. jako úřadu voprávního, ježto nejde o věc, podléhající podle § 75 vod. zák. pravomoci vodoprávních úřadů.

Dříve než mohl soud vejíti na námitky stížnosti, musil se zabývatí návrhem, vzneseným zúčastněnou stranou v jejím odvodním spisu, aby stížnost byla odmítnuta pro nepřípustnost, poněvadž žal. úřad zrušením výměru I. stolice přivodil stav, jehož se obec svým odvoláním domáhala, následkem čehož tato obec nemá důvodu ke stížnosti. Jest ovšem pravda, že se obec svým odvoláním domáhala zrušení výměru I. stolice, který byl potom nař. rozhodnutím skutečně také zrušen, leč činila tak za tím účelem, aby po odstranění tohoto výměru bylo pokračováno ve vlastním vodoprávním řízení, jež bylo k její žádosti zahájeno. Zrušil-li žal. úřad uvedený výměr — a nejen tento výměr, nýbrž i celé již provedené předchozí řízení — pro nepřislušnost úřadů vodoprávních, nedá se naprosto říci, že by tím byl žádání obce vyhověl, naopak dostal se do přímého rozporu s požadavkem obcí uplatněným a proto měla také obec plný důvod, aby si do jeho rozhodnutí stěžovala. Proto není možno vyhověti návrhu zúčastněné strany na odmítnutí stížnosti pro tvrzenou její nepřípustnost.

O stížnosti obce Velebudic uvažoval soud takto:

Právní pojetí spodních vod, z něhož žal. úřad vychází, je ve shodě s ustálenou judikaturou ss (viz na př. Budw. A 1003, 3419, 3439, 6827, 6965, 10.527 a j.), jež vykládá dvojznačný text § 4 lit. a) čes. zák. o právu vodním v ten smysl, že předpis tento, jednající »o vodě podzemní v pozemku uzavřené a z něho se prýstící« (das in ... Grundstücken enthaltene unterirdische und aus denselben zu Tage quellende Wasser), nevztahuje se na spodní vodu ještě nezachycenou, a že zákon o vodním právu, nedávaje žádného jiného ustanovení o vodách spodních, vůbec neobsahuje úpravy právních poměrů v příčině těchto vod, takže platí o nich ustanovení obecného zákona občanského, zejména předpisy o věcech nikomu nenáležících (res nullius). Vycházeje z to-

hoto zákonného stanoviska, dospěl žal. úřad k absolutnímu popření příslušnosti úřadů vodoprávních, pokud jde o okupaci vod spodních.

Ale podle judikatury ss, která je rovněž již po desítiletí ustálena (Budw. A 1003, 3439, 6827, 10.527, Boh. A 9303, 10.184, 10.348), poskytuje řečený zákon v §§ 20 a 37 obcím a osadám vodoprávní ochranu proti odnímání vody pro určité účely obce nezbytně potřebné, a je při tom lhostejno, jakou činností odnímání vody se způsobuje, tedy i když je způsobeno činy, které jeví se jen jako úkony vlastníka disponujícího s objektem svého soukromého práva vlastnického (srov. k tomu Pantůček: O spodní vodě a zřizování vodovodů, v časopisu Právník ročník 1909 passim a zejména str. 303).

Nss nenalezl závažných důvodů, aby opustil právní názor posléze uvedený, a to tím méně, ježto vodoprávní ochrana obcí a osad, pokud jde o vodu nezbytně potřebnou, kterou jim dosavadní judikatura na základě cit. zákonných předpisů přiznává, příslušela by jim zcela nepochybně i pak, kdyby dvojznačné znění § 4 lit. a) vod. zák. bylo vyloženo odchylně od dosavadní judikatury tak, že vztahuje se i na nezachycené vody spodní, a tím spíše ovšem i tehdy, kdyby ve smyslu názoru v písemnictví velmi závažnými hlasy hájeného (na př. Pražák, Pace, Peyrer a j.) byly vody spodní přes argumentaci judikatury (zejm. Budw. A 3419) považovány za vody veřejné. Neboť i při tom i při onom pojetí zůstala by obcím a osadám podle příslušných ustanovení zákona o právu vodním tato vodoprávní ochrana zachována, ať již jde o vodoprávní nárok obcí a osad na tuto ochranu (a snad i »cizí právo« ve smyslu § 17 odst. 2 zák. vod., jak výslovně se uznává v nálezu Budw. A 6827 a j.), či jde-li při tom jen o ochranu zájmu veřejného, zejména podle §§ 79, 81, 72 (jak se praví na př. v nálezu Budw. A 3439).

V každém případě je však poskytování řečené ochrany a ovšem i rozhodování o žádosti za tuto ochranu úkolem úřadů vodoprávních, jenž náleží k souboru věcí, které se týkají »užívání« vody podle vodního zákona (§ 75 zák. o právu vodním), a to již proto, že ochrana obce a osady proti odnětí potřebné vody, byť nešlo ještě o faktické užívání vody, přece jen »užívání vody s e t ý k á« (»Angelegenheiten, welche sich auf die Benützung der Gewässer nach diesem Gesetze b e z i e h e n«) (srov. Boh. A 11.868/35).

Podle názoru právě vyloženého směl tedy žal. úřad výměr I. stolice zrušiti pro absolutní nepřislusnost okr. úřadu jako úřadu vodoprávního jedině tenkrát, kdyby nešlo o onen výjimečný případ, jehož bylo posléze vzpomenuť, t. j. kdyby se obec nebyla domáhala svého práva podle §§ 20 a 37 vod. zák. na ochranu vody nezbytně potřebné k účelům požárním, jakož i k pití a hospodaření. Toho byl si snad žal. úřad vědom, když prohlásil, že »zárok vodoprávních úřadů není v daném případě odůvodněn se stanoviska ochrany veřejného zájmu podle § 37 vod. zák., když pro opatření nutné vody pro potřeby obyvatelstva nuceným opatřením není zde předpokladu zmíněného ustanovení.« Toto odůvodnění, vezme-li se slovně, nemá ovšem smyslu, neboť v daném případě obec o vyvlastnění cizích vod, resp. vodních práv — o jakém jedině § 37 vod. zák. pojednává — nežádala a okr. úřad o něm vůbec nejednal. Lze tedy tuto část odůvodnění chápati jedině tak, že v daném případě nepřichází

shora naznačená výjimečná kompetence vodoprávních úřadů v úvahu proto, že nejsou dány předpoklady pro poskytnutí vodoprávní ochrany podle §§ 20 a 37 vod. zák., ježto ono minimální množství vody, jež má obci citovanými předpisy býti zaručeno, v daném případě není ohroženo.

Pojme-li se nař. rozhodnutí v tomto smyslu, pak obsahuje výrok o otázce, zda je či není v daném případě nezbytné množství vody v obci Velebudicích dolovacím pracem zúčastněné strany ohroženo, zejména, že není ohroženo buďsi proto, že v obci je vody dostatek, nebo proto, že spodní vody stahované dolováním nejsou s přítoky napájejícími studně v obci v žádné souvislosti. To je však již otázka merita, nikoliv otázka příslušnosti. I kdyby snad nebyly dány zákonné předpoklady právního nároku obce na vodoprávní ochranu proti odnímání nezbytného množství vody, neplyne z toho nikterak, že vodoprávní úřad není příslušný o nároku takovém, jenž byl před úřadem tímto uplatněn, věcně pojednati. Okr. úřad postupoval tedy potud správně, že o nároku tímto zahájil jednání, předsevzav procesní opatření, jímž chtěl si zjednati podklad pro věcné vyřízení žádosti obce. Za této situace neměl ovšem žal. úřad žádného podnětu, aby se zabýval otázkou meritorní důvodnosti nároku obcí vzneseného, ježto o něm první stolicí nebylo dosud vůbec rozhodnuto. Smísiv otázku meritorní s otázkou příslušnosti, popřel žal. úřad vůbec příslušnost úřadů vodoprávních rozhodovati o nároku obce na vodoprávní ochranu proti odnímání nezbytné vody, což se však — jak bylo svrchu vyloženo — přičí ustanovením zákona. I bylo proto rozhodnutí jeho zrušiti podle § 7 zák. o ss.

K tomu sluší ještě poznamenati, že o a b s o l u t n í nepřislušnosti vodoprávních úřadů nelze mluvit ani s hlediska § 222 hor. zák., neboť i kdyby za okolností případu ochrana vodoprávního nároku obce proti odnímání nezbytné vody mohla býti uskutečněna jen za součinnosti úřadů báňských, neplyne z toho, že je tím příslušnost úřadů vodoprávních vyloučena, zejména když předpis právě citovaný úřadům politickým součinnost s úřady báňskými výslovně ukládá.

Č. 12.277.

Samospráva obecní: Daň z vyššího služného podle zákona č. 76/1927 Sb. nemůže býti podkladem pro přírážku obecní na rok 1927.

(Nález z 30. ledna 1936 č. 21.243/33.)

V ě c: Edwin R. v Teplicích-Šanově proti rozh. zem. úřadu v Praze z 23. prosince 1932 o obecních přírážkách k dani z vyššího služného.

V ý r o k: Naříkané rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

D ů v o d y: Nař. rozhodnutím zamítl žal. úřad v cestě instanční odvolání st-lovo z předpisu obecních přírážek k dani z vyššího služného na rok 1927 (platební rozkaz berní správy v Teplicích-Šanově ze 4. října 1928 č. IV-1/91).